

Gausdal, Øyer og Lillehammers

VETERANPLAN

2019 - 2023

Grunnlaget bak en veteranplan

Ivaretagelsen av veteraner fra internasjonale operasjoner er et samfunnsansvar for alle sektorer, men kanskje spesielt for den tilhørende kommunene.

Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i internasjonale operasjoner på våre vegne. Dette omfatter 100 operasjoner på fire kontinenter.

Siden oppstarten av FN-operasjonen i Libanon i 1978 har mer enn 40 000 bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

De siste årene er det fra myndighetenes side viet økt oppmerksomhet til veteraner. I 2014 kom regjeringen med en oppfølgingsplan for ivaretagelse av personell, før, under og etter internasjonal tjeneste. I denne oppfølgingsplanen oppfordres kommuner som har innbyggere som har vært i internasjonal tjeneste, å utarbeide en kommunal handlingsplan. Regional rådmannsgruppe for Øyer, Gausdal og Lillehammer kommuner ga derfor følgende mandat til en arbeidsgruppe:

Det nedsettes en arbeidsgruppe med personer med relevant kompetanse, og personer med ansvar for ulike kommunale tjenester som anses å være aktuelle for målgruppen.

Arbeidsgruppen skal utarbeide en Veteranplan med tilhørende handlingsplan. Planen skal fokusere på behov til veteraner og deres familier, med utgangspunkt i anbefalinger gitt fra Regjeringen, tilpasset lokale forhold. Planene skal være kortfattet og konkret.

Kommunene har en sentral rolle å sørge for at dets innbyggere har det godt. Veteranplanen for Øyer, Gausdal og Lillehammer kommuner bygger videre på Regjeringens oppfølgingsplan, og fokuserer tiltakene sine på temaene anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging.

I Lillehammer kommune er det oppført 338 veteraner som har tjenestegjort fra 1978 frem til i dag. I Gausdal kommune er det registrert 51 og i Øyer kommune 40.

Handlingsplan

Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner vil i handlingsplanen fokusere på 10 tiltakspunkter for å oppnå målet om økt anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging. Planen vil være rullerende og tiltakspunktene må tilpasses samfunnsutviklingen.

Målene for kommunenes veteranplan og dens tiltak:

- Anerkjenne, ivareta og følge opp veteranene våre. Både før, under og etter internasjonal tjeneste for Norge.

- Benytte kommunenes eksisterende tilbud på en ny måte som bevisstgjør veteraners erfaringer og utfordringer.

- Skape økt samhandling mellom kommunale aktører, slik at veteraner, og deres familier, blir møtt med gjennomgående kompetanse og forståelse.

- Fungere som et opplysnings- og informasjonsdokument. Både for veteraner, kommunen og lokalsamfunnet som helhet.

Anerkjennelse

Kommunene bør vise anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort gjennom sin deltakelse i internasjonale operasjoner. Det kan være ulike oppfatninger om grunnlaget for norsk deltakelse i krig og konflikt. Uavhengig av dette fortjener den enkelte veteran anerkjennelse og respekt for viljen til å risikere liv og helse for landet.

Seremonier og offentlige markeringer er et viktig og synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran. Dette bidrar til å ivareta historien og knytter bånd mellom Forsvaret og samfunnet. Lokale markeringer er av betydning for å favne flest mulig og bidrar til å synliggjøre at veteraner også er en del av lokalsamfunnet.

Tiltak

8. mai, frigjørings- og veterandagen	Jørstadmoen viderefører sitt årlige 8. mai arrangement med ordførerne tilstede. Alle veteraner inviteres sammen med sine familier og pårørende for medaljeutdeling, taler og lunsj.
FN -dagen	Skolene oppfordres til å benytte lokale veteraner i undervisningen, i forbindelse med FN-dagen eller der det ellers passer med pensum. Dette for å synliggjøre veteraners bidrag i internasjonale operasjoner.
Kommunenes veterandag	Det utredes muligheter for å arrangere egne veterandager

8. mai er Norges frigjørings- og veterandag. Dette er den viktigste dagen for å markere anerkjennelse for veteraner fra andre verdenskrig og samtidig trekke linjene fram til dagens veteraner. Minnesmerker etter falne fra andre verdenskrig finnes i mange av landets kommuner. Ytterligere finnes det minnesmerker over falne og innsatser fra nyere tid.

For å opprettholde et aktivt veteranmiljø er det viktig å tilrettelegge møtesteder for veteraner. Det finnes allerede en rekke lokale møteplasser rundt omkring i landet. Det vil være et viktig anerkjennende tiltak å stille lokaler til disposisjon, og i tillegg stå som arrangør av egne kommunale veterandager.

Ansvar

8. mai: Ordfører

FN-dagen: Oppvekst og kultur

Kommunenes veterandag: Veterankontakten

Ivaretakelse

Kommunene er ansvarlige for at personer som er bosatt i kommunen skal tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. For fastleger og ansatte i kommunens tjenester vil det være viktig å vite at

årsaken til fysiske og psykiske helseplager kan være belastninger i tilknytning til internasjonale operasjoner, også når dette ligger langt tilbake i tid.

Tiltak

Veterankontakt	Det opprettes en veterankontakt for hver av de tre kommunene. Veterankontakten skal være kommunens kontaktpunkt for veteraner og deres familier, inneha kunnskap om kommunens tilbud, og henvise til de rette aktører innenfor hvert fagfelt.
Barn som pårørende	Det oppfordres til fokus ved helsestasjoner, skoler og barnehager
Nettside	Det opprettes egen fane under kommunale nettsider. Under fanen legges informasjon tilknyttet kontaktpersoner, helsetilbud, aktuelle kurs, samt veterankontaktens årlige oppsummering.

Ansvar

Veterankontakt: Rådmannen

Barn som pårørende: Oppvekst og kultur, helse og velferd

Nettside: Veterankontakten, kommunikasjonsavdelingen

Oppfølging

Oppfølging vil alltid skje med bakgrunn i et definert behov. I denne sammenheng vil det kunne gjelde både veteranen som har deltatt i internasjonale operasjoner og dennes familie og pårørende.

I de tilfeller der veteraner har fått problemer som følge av sin tjeneste i internasjonale operasjoner vil dette også kunne få følger for deres familie og pårørende. Problematikken kan være kompleks og involvere flere kommunale instanser. Samhandling og forståelse for de ulike faginstansers betydning i håndtering av komplekse problemstillinger kan være viktig for en helhetlig oppfølging.

Forsvaret har tilrettelagt for at den enkelte veteran kan få overført sin helsejournal fra sin tjeneste i Forsvaret til fastlege eller andre helseinstitusjoner, hvis vedkommende ønsker dette. Forsvaret har dessuten et begrenset helsetilbud til veteraner i Forsvarets sanitet ved Institutt for militærpsykiatri og stressmestring (IMPS) og ved Nasjonal militærmedisinsk poliklinikk (NMP). Dette er et supplement til sivil helsevesen og et lavterskeltilbud for veteraner fra internasjonale operasjoner.

Tiltak

Samskaping	Årlig vurdering av tiltak tilknyttet veteranplanen. Deltakere: Jørstadmoen, veterantjenesten og veterankontaktene.
Skole og barnehage	Kommunen bør gjennomføre tiltak for å øke kompetansen om veteraner, og betydningen av deres erfaringer og utfordringer for familien, spesielt barna. Kompetansemiljøene ved RVTS (Ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) bør involveres for å bidra til dette.
Kompetanseheving	Kommunene, i samarbeid med RVTS, NAV og Bufetat, legger til rette for relevante kurs som omhandler veteraner og deres familier
Kommunehelsetjenesten	Kommunehelsetjenesten skal være oppmerksom på eventuelle behov for ekstra støtte og veiledning til veteraner og deres familier. • Helseyskepleier skal sikre oppfølging til familiene• Fastlegen har ansvar for å koordinere medisinsk oppfølging

Ansvar

Samskaping: Veterankontakt

Skole og barnehage: Oppvekst og kultur

Kompetanseheving: Helse og velferd

Kommunehelsetjenesten: Helse og velferd

NAV: Gausdal, Lillehammer og Øyer ønsker i tillegg å sikre god individuell oppfølging av kommunenes innbyggere. Det utnevnes derfor en felles NAV kontakt med spesialkompetanse for å bistå i enkeltsaker.

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Det er viktig å etablere et godt sivil-militært samarbeid der hvor dette faller naturlig. Kommuner bør følgelig ha et lokalt samarbeid med forsvaret der de har avdelinger. Forsvarets veteraner vil alltid kunne være et kontaktpunkt for kommunene.

Før, under og etter operasjonen

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får familien informasjon om operasjonen og sikkerhetssituasjonen. De får også tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. Familien får også møte andre pårørende.

Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontakttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute. Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og videreformidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlandingen gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Året etter hjemkomst har Forsvaret et oppfølgingsansvar. Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst har vært. Etter et år arrangerer Forsvaret en samling hvor personellet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar psykolog. Forsvarets oppfølgingsplikt avsluttes etter ett år fra hjemkomst. Alle kan likevel når som helst kontakte forsvaret for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud.

Forsvarets veteransenter

Senteret på Bæreia, utenfor Kongsvinger, er et rekreasjons- og aktivitetstilbud som kan benyttes av veteraner og deres familier.

Forsvarets veteransenter kan brukes både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner, og tilbyr blant annet:

- Gratis opphold for veteraner og familiemedlemmer til en som tjenestegjør i internasjonale operasjoner. Senteret kan også benyttes under permisjon fra utenlandstjeneste.
 - Gjensynstreff for avdelinger.
- forsvaret.no/veteransenteret

Forsvarets åpne dør

Åpen dør for veteraner og veteranfamilier er et tilbud til alle veteraner og deres familier.

Her kan man få svar på spørsmål om dekorasjoner, dokumentasjon og internasjonale operasjoner, samt råd og veiledning om Forsvarets og samfunnets ulike tilbud til veteraner – uavhengig når og hvor tjenesten var.

Åpen dør består av et tverrfaglig team med både militært og sivilt ansatte. Teamet har lang erfaring med å gi råd og veiledning til veteraner og deres familier. De fleste i dette teamet er også selv veteraner fra internasjonale operasjoner.

Kontakt: veteraner@mil.no eller tlf 800 85 000 (kl 0800-1500 på hverdager)

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, RVTS Øst – www.rvtsost.no

SIOPS – Skadde i internasjonale operasjoner

NVIO – Norges Veteranforbund for internasjonale operasjoner

Kameratstøtte.no – En nettbasert veiledningstjeneste for veteraner og familien. Drives i samarbeid med

NVIO og Mental Helse

Hjelpetelefoner

- Kirkens SOS - 22 40 00 40
- Mental Helses hjelpetelefon – 116 123

NAV

Kompetansemiljøet for veteransaker ved NAV Elverum

Kontoret er landsdekkende, har spesialkompetanse på veteransaker og gir bistand i enkeltsaker.

Kontakt:

- Gunn Strand, gunn.strand@nav.no – 907 03 355
- Guri Hammervold Johansen, guri.hammervold.johansen@nav.no – 997 22 324
- Karen Helene Simengård, karen.helene.simengard@nav.no – 404 92 115

NAV Lillehammer-Gausdal.

Veileder med spesialkompetanse i veteransaker:

- May Cathrine Arntsen, May.Cathrine.Arntsen@nav.no - 405 52 563.

Kommunal veterankontakt.

Ta kontakt med veterankontakt hvis du som veteran eller pårørende lurer på noe rundt tjenester eller arrangementer.

Gausdal kommune:

Lillehammer kommune:

Øyer kommune:

Trenger du hjelp til noe?

Fastlege - helsenorge.no/kontakt – fastlegen

Familievernkontoret – Familievernkontoret.innlandet@bufetat.no

Gausdal kommune, sentralbord 61 22 44 00

Lillehammer kommune, sentralbord 61 05 05 00

Øyer kommune, sentralbord: 61 26 81 00

NAV: 55 55 33 33

Alternativ til vold – atv-stiftelsen.

FORSVARET

Forsvaret tilbyr ulike typer støtte til soldater, veteraner og deres nærmeste. Tilbudene er vist på forsvarnets nettsider: forsvaret.no/veteraner/

Blant annet:

Forsvarets grønne linje, et samarbeid

mellom Forsvaret og Kirkens SOS

Telefon: 800 30 445

Forsvarets «åpne dør» for veteranhenvendelser

Telefon: 800 85 000 (hverdager mellom 8-15)

Kontoret for psykiatri og stressmestring og

Nasjonal militærmedisinske poliklinikk

Telefon: 23 09 79 30

Forsvarets veteransenter

Bæreiavegen 588, 2208 Kongsvinger

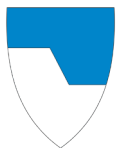
Telefon: 62 82 01 00

veteransenteret@mil.no

Forsvarets veteransenter på Bæreia

forsvaret.no/veteransenteret

Bildemateriell: www.mediemarkiv.forsvaret.no

Gausdal
kommune

Lillehammer
kommune

Øyer
kommune